

γιώτα τό, κοιν. καὶ Καππ. Πόντ. γιώτα ἡ, πολλαχ. καὶ Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. *ἰ ὠ τ α*. Διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ γένους εἰς θηλ. βλ. Γ. Χατζιδ., MNE, 1, 67, ὑποσημειώσιν.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἐνάτου γράμματος τοῦ ἀλφαβήτου (ι), κοιν. καὶ Καππ. Πόντ.: *Τὸ παιδί ἔμαθε νὰ γράφῃ τὸ γιώτα κοιν.* *Τὸ διάβασα, δὲ μὲ γελᾷ μὴ γιώτα Χίος.* *Ξέρ' κὶ τρανάει γιώτις πολλαχ. βορ. ἰδιωμ.* || Φρ. *Δὲν ἀλλάζω οὔτε ἓνα γιώτα* (δὲν μεταβάλλω οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐξ ὧσων εἶπον ἢ ἔγραψα) *σύνθη.* *Τὸ 'κανε τὸ σπῖτι γιώτα-γιώτα Παναγιώτα* (τὸ *ἄδειασε*, τὸ ἔφερεν εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν) Πελοπν. (Βούρ-βουρ.) || Παροιμ. φρ. *Εἶναι-ἀπόμεινε γιώτα μοναχὴ* (ἐπὶ τῶν εὐρισκομένων, περιελθόντων εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν) *πολλαχ. καὶ Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.)* Περὶ τῆς σημ. τῆς φρ. βλ. Φ. Κουκουλέν, εἰς *Ἡμερολ. Μεγάλ.* Ἑλλάδ. 1930, 430. Πβ. ἀρχ. «παττάλου γυμνότερος» (Ἀρισταίν. 2, 18). || Ἄσμ.

Γιώτα, γίνομαι κομμάτια
γιὰ τὰ δυό σου μαῦρα μάτια
(ἀπὸ τὸ ἀλφάβητον τῆς ἀγάπης) Σκυρ.

Γιώτα, γιὰ τὰ σένα 'γίνη
περιβόλι μὲ τίς κρίνοι
(ὁμοίως) Χίος.

γιωτούρα ἡ, Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρηματ. ἐπιθ. *γ ι ω τ ὁ ς*, τοῦ ρ. *γ ι ὡ ν ω* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ο ὑ ρ α*.

Γ ι ὡ μ α 1β, τὸ ὅπ. βλ.

γκά μόρ. πολλαχ. *gaá* Ζάκ. κ.ά.

Λέξις πεποιημένη.

Ἡ λ. χρησιμοποιεῖται **α)** πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ὀγκηθμοῦ τοῦ ὄνου κοιν.: *Ἀρχινάει λοιπὸν τὰ γκαρίσματα, γκά, γκά, γκάριζε* (ἐκ παραμυθ.) Ἀλόνν. Ὁ γαίδαρος βάνει τὰ κλάματα, σὰ γαίδαρος, *gaá, gaá, gaá!* (ἐκ διηγ.) Ζάκ. **β)** Καὶ ἐπὶ τοῦ μετ' ἀγωνίας κάμνοντος ἐμετὸν Μακεδ. (Βόιον): *Ντούρ, ντούρ, ντούρ τ' αὐτοκίνητο, ἔγλεπες καμπόσες γκά!* Πβ. *γ κ α ρ ἰ ζ ω*.

γκάβα ἡ, Στερελλ. (Ἀράχ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς*, κατὰ τὸ σχῆμα *τ υ φ λ ὁ ς - τ ὑ φ λ α*, *λ ο ξ ὁ ς - λ ὁ ξ α* κ.τ.τ. Βλ. Χατζιδ., MNE, 1, 76.

Γ κ α β ω μ ᾶ ρ α, τὸ ὅπ. βλ.: *Δὲν τ'ῤῥῆς τ'ν γκάβα σ'!*

γκαβάδι τό, Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Κερπιν. Μαρ-γέλ. Μεσσην. κ.ά.) *γκαβάδ'* Θεσσ. (Πήλ.) Μακεδ. (Βελβ. Βλάστ. Βογατσ. Βόιον Κοζ. Λαγκαδ. κ.ά.) *γκαβάθ'* Μακεδ. (Σιάτ.) *γκαβάλι* Στερελλ. (Μαλεσ.) *γκαβάλ'* Θεσσ. (Πήλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-άδ ι*.

Ἀδιακρίτως γένους, χλευαστικῶς καὶ ἐπιτατικῶς, ὁ ἀλλήθωρος ἐνθ' ἄν. Συνών. *γ κ α β ᾶ λ ο γ ο*, *γ κ α β ο ὕ λ ι α - κ α ς*, *γ κ α β ὁ χ η ν α 2*, *σ τ ρ α β ᾶ δ ι β*) Βλάξ Θεσσ. (Πήλ.)

γκαβαίνω πολλαχ. *γκαβαίνου* Εὐβ. (Βρύσ.) Μακεδ. (Βελβ. Βόιον Κοζ. Σταν.) Μέσ. *γκαβαίνουμι* Θεσσ. (Ἀνατ.) Μακεδ. (Βογατσ. Βόιον Ἑράτυρ. Καταφύγ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς*.

1) Ἑνεργ., *γ κ α β ἰ ζ ω 1*, τὸ ὅπ. βλ., Εὐβ. (Βρύσ.): *Γκαβαῖν' πολὺ πρᾶμα.* **2)** Ἑνεργ. καὶ παθ., *τυφλώνομαι* Θεσσ. (Ἀνατ.) Μακεδ. (Βογατσ. Βόιον Ἑράτυρ. Καταφύγ.): *Γκα-*

βαίνουν τὰ μάτια μὲ τὴν παρμάρα (τὰ μάτια, ἐνν. τῶν προβάτων, ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν ἀσθένεια ἀγαλακτία) Βόιον. *Γκαβάθ' κὶς κὶ δὲ κὶ δὲ βλέπ'ς;* αὐτόθ. *Δὲν κάμ' νὰ φουκαλνᾷς τ'ν νύχτα, γιὰτὶ γκαβαίνιθι* (φουκαλνᾷς = σκουπίζεις) *Καταφύγ.* || Φρ. *Νὰ γκαβαθῆς κὶ νὰ μὴ μὲ γλέπ'ς!* (ἀρά) Βογατσ. *Νὰ τυφλθῆς κὶ νὰ γκαβαθῆς, παλιονγύρικα* (ἀρά) Ἀνατ.

γκαβακόνακο τό, ἐνιαχ. *γκαβοκόνακο* Ἡπ. (Πωγών.) *γκαβουκόνακου* Ἡπ. (Βίτσ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς* καὶ τοῦ οὐσ. *ἄ κ ο ν ᾶ κ ι*, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. *'κ ο ν ᾶ κ ι*.

Ἀ κ ο ν ᾶ κ ι 2, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: *Ἐνα μαῦρον φίδ' εἶνι τοῦ γκαβουκόνακου* Βίτσ. Συνών. *ἄ κ ο ν ᾶ κ ι 2*, *ἄ κ ὀ ν ι 4*.

γκαβάλογο τό, ἐνιαχ. *γκαβάλογου* Εὐβ. (Ἀκρ. κ.ά.) Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. Γήλοφ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς* καὶ τοῦ οὐσ. *ἄ λ ο γ ο*.

1) Ἴππος στραβίζων Εὐβ. (Ἀκρ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. Γήλοφ. κ.ά.): *Δὲν ἔγλιπς, ποὺ τοῦ πάινις αὐτὸ τοῦ γκαβάλογου!* Γήλοφ. *Πρόσιξι νὰ μὴ σὶ ρίξ' αὐτὸ τοῦ γκαβάλογου* Βλάστ. **2)** Μεταφ., ὁ ἀλλήθωρος, ὁ τυφλὸς ἐνθ' ἄν.: *Ποῦ τὰ 'χ'ς τὰ στραβά σ', γκαβάλογου;* Ἀκρ.

Τὸ θηλ. ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τύπ. *Γκαβαλοῖνα* Σκίχθ.

γκαβαμάρα ἡ, Μακεδ. (Βλάστ. Βογατσ. Γήλοφ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ρ. *γ κ α β α ἰ ν ω* διὰ τοῦ θέμ. τοῦ παθ. ἀορ. καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ά ρ α*, διὰ τὴν ὅπ. βλ. *-ά ρ ο ς*.

Γ κ α β ω μ ᾶ ρ α 2, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: *Γκαβαμάρα, νὰ χάσου τοῦ σάκκου!* Βογατσ. || Φρ. *Γκαβαμάρα κὶ πουλλὴ ζουή!* (νὰ ζήσης ἐπὶ μακρόν, ἀλλὰ τυφλός! ἀρά) αὐτόθ.

γκαβάνας ὁ, Μακεδ. (Βελβ. Γήλοφ. κ.ά.) Θηλ. *γκαβάνου* Μακεδ. (Βελβ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς* καὶ τῆς μεγεθ. παραγωγ. καταλ. *-α ν α* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀρσεν. εἰς *-α ς*.

Ὁ ἀφηρημένος ἐνθ' ἄν.: *Αὐτὸν τοὺν γκαβάνα ἔστ'λις νὰ σὶ σώσ' δ'λειά;* (νὰ φέρῃ εἰς πέρας μίαν ἐργασίαν) Γήλοφ.

γκαβάνθρωπος ὁ, ἐνιαχ. *γκαβάθρουπος* Μακεδ. (Βρίξ Μοσχοπότ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς* καὶ τοῦ οὐσ. *ἄ ν θ ρ ω π ο ς*.

Ἀνθρωπος ἰδιότροπος, κακὸς ἐνθ' ἄν.: *Μί' φαιγὶ τὰ σύνουρα μέσα μὴ αὐλακιά ἢ Γιάνν'ς κὶ εἶν' κὶ μπάρμπας μ', ἢ γκαβάθρουπος* Μοσχοπότ.

γκαβαράπης ὁ, Ἡπ. κ.ά. *γαβαράπης* Κρήτ. *γκαβαράπ'ς* Μακεδ. (Βλάστ. Κοζ. κ.ά.) *γκαβάραπας* Εὐβ. (Ἀκρ. κ.ά.) Θηλ. *γκαβαράπα* Μακεδ. (Βλάστ. κ.ά.) *γκαβαράπ'σσα* Μακεδ. (Κοζ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γ κ α β ὁ ς* καὶ τοῦ ἔθν. *Ἀ ρ ᾶ π η ς*.

Χλευαστικῶς, ὁ κάτοικος τῆς Ἀφρικῆς, ἰδίως τῆς Αἰγύπτου (ἐλέγετο κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν διὰ τοὺς Ἀφρικανοὺς στρατιώτας τοῦ Σουλτάνου) ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ποῦ πάτε, σκυλλαρβαντιὰ καὶ σεῖς γκαβαραπάδες;

Ἡπ. || Ποίημ.

Οἱ Τοῦρκοι, ἢ Ἀρβανιτιὰ καὶ οἱ γαβαραπάδες

